

" Waterkwaliteit en visbestand in de Demer anno 2021 "

1. Inleiding

De rivier de Demer is ongeveer 95 km lang en is onbevaarbaar. De Demer vloeit door de provincies Limburg en Vlaams-Brabant. Zij ontspringt te Tongeren (Genoelselderen), stroomt noordwaarts tot Bilzen en mondt te Werchter in de Dijle uit. De belangrijkste zijrivieren zijn de Herk , de Gete en de Zwartwaterbeek.

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

Het meest bovenstroomse gedeelte van de Demer is een lokaal waterlichaam van 1e orde (Demer L1). Over de rest van haar loop is de Demer opgedeeld in zes Vlaamse waterlichamen, Demer I, Demer II, Demer III+IV, Demer V, Demer VI en Demer VII.

Het meest recente jaar waarvoor alle meetgegevens volledig afgewerkt en beschikbaar zijn, is 2019. Ter vergelijking werden de gegevens van 2015 gebruikt.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: totaal stikstof, totaal fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) van Demer L1 is "matig" zowel in 2015 als in 2019. Demer I en Demer II zijn in beide jaren eveneens beoordeeld als "matig". Demer III+IV, V, VI en VII zijn "ontoereikend" in 2015, waarbij dat enkel voor Demer V nog het geval is in 2019. De overige Vlaamse waterlichamen zijn dan geëvolueerd naar "matig".

De totale biologische waterkwaliteit van Demer L1 is "ontoereikend", zowel in 2015 als in 2019. Alle Vlaamse waterlichamen van de Demer hebben in 2015 een "ontoereikende" biologische waterkwaliteit, op Demer II na, waar deze het label "slecht" mee krijgt. In 2019 zijn Demer II, III+IV en V er op vooruit gegaan en geëvolueerd naar "matig", de overige Vlaamse waterlichamen van de Demer vertonen nog steeds een "ontoereikende" biologische waterkwaliteit.

b) Toekomstperspectieven

Van de zes Vlaamse waterlichamen van de Demer zijn de drie meest stroomopwaartse delen in het ontwerp van het derde stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 aangeduid als speerpuntgebied van klasse 3, met als beleidsdoelstelling het halen van een goede ecologische toestand na 2027, met name van zodra natuurlijk herstel is ingetreden en mits uitvoering van acties opgenomen in het derde stroomgebiedbeheerplan. De drie meest stroomafwaartse delen zijn aangeduid als aandachtsgebied van klasse 4, met als beleidsdoelstelling het halen van een goede ecologische toestand in 2033 of erna van zodra natuurlijk herstel is ingetreden, mits uitvoering van acties opgenomen in de stroomgebiedbeheerplannen.

De minister benadrukt, net zoals zij dat reeds eerder deed in antwoorden op verschillende mondelinge parlementaire vragen - in zowel de plenaire vergadering als tijdens de vergaderingen van de commissie Leefmilieu - en verschillende gelijkaardige schriftelijke vragen, dat dit momenteel een ontwerpplan betreft dat nog gefinaliseerd zal worden.

Diverse rioleringsprojecten zijn lopende waardoor zowel de fysisch-chemische als de biologische kwaliteit de komende jaren geleidelijk aan zullen verbeteren in de zijlopen van de Demer en dus ook in de Demer zelf. Het waterleven zal ook verbeteren door maatregelen om de structuur van de waterloop te verbeteren. Zo is hermeandering van de Demer tussen Diest en Werchter in het kader van het Sigmaproject in uitvoering.

Daarnaast zijn plannen voor het oplossen van vijf resterende vismigratieknelpunten op de Demer tussen Diest en Bilzen in een vergevorderd stadium. Binnen een vijftal jaren zal hierdoor de Demer optrekbaar zijn voor vissen vanuit de Noordzee tot in Bilzen.

3. Afvissingen

a) Afvissing in 2020

De laatste bemonsteringen van de Demer dateren van 2020.

De op basis van de vangsten geraamde aantallen en gewichten per 100 m van elke soort worden per staalnamepunt weergegeven in de Tabel op de laatste bladzijde.

Er werden in totaal 22 vissoorten gevangen, waarbij paling, riviergrondel en driedoornige stekelbaars de meest gevangen soorten zijn. De grootste vangstaantallen haalde men op de locatie te Bilzen, het minst op de meest stroomafwaartse locaties te Aarschot en Rotselaar.

b) Afvissing in 2017

De vorige bemonsteringen dateren van 2017. Er werden toen op de Demer 21 soorten gevangen waarbij eveneens paling en riviergrondel domineerden aangevuld met blauwbandgrondel. Ook toen trof men op het staalnamepunt te Bilzen de grootste vangstaantallen aan.

c) Tot slot

De diadrome bot, die vanuit de Schelde optrekt, wordt sinds 2012 gevangen op de Demer en wijst op de betere connectiviteit van de waterloop. Europese meerval wordt sinds 2014 op de Demer aangetroffen en wordt nu regelmatig gevangen. In 2020 stelde men vast dat de exoot zwartbekgrondel de Demer heeft weten te bereiken. De zeer zeldzame grote modderkruiper komt ook nog voor in de Demer.

Alle resultaten zijn terug te vinden in rapporten op de INBO website (<https://pureportal.inbo.be/>) en in de INBO databank (VIS: <http://vis.inbo.be>).

VERBEIREN Marc

Wolvertem , juni 2021

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Zuhail DEMIR :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2020-2021 , vraag nr. 896 van 20 april 2021 } .

TABEL : zie volgende bladzijde.

Bijlage 1: Effectieve vangst per soort en per staalname op de Demer in 2020 uitgedrukt in CPUE (in G/100 m en N/100 m met G=gewicht in g en N=aantal)

| Locatie | G/100m | N/100m | beers | bempje | bittervoorn | blanervoorn | blauwbandgrondel | bot | brasem | bruine. Amerikaanse. dwergmeerval | driedoornige stekebaars | Europese meerval | gibel | karper | kopvoorn | paling | rietvoorn | rivergrondel | snoek | tenddoornige stekebaars | vefje | zeelt | zonbebaars | zwartbekgrondel | Totaal |
|-----------------------|--------|---------|--------|--------|-------------|-------------|------------------|------|--------|-----------------------------------|-------------------------|------------------|---------|--------|----------|--------|-----------|--------------|-------|-------------------------|-------|-------|------------|-----------------|----------|
| Demer, Blizen | | | 212,62 | 6 | | | 3,3 | | | 63,3 | 2 | | 2,441,9 | | 151,2 | 5776,6 | | 295 | | | | 0,6 | 5,24 | 51,4 | 11,471,2 |
| Reinfortmolen stuw | N/100m | 3 | | 2 | | | 1,8 | | | 1 | 17 | | 8 | | 2 | 144 | | 84 | | | | 1 | 55 | 2 | 337 |
| Demer, Hasselt | G/100m | 1,40,88 | 5,06 | | | 1,75 | 1,14 | | | 5,94 | | | | | | 24,02 | | 2,54 | | | | 0,3 | 26,98 | | 209,61 |
| Stuw Prins beemden | N/100m | 3,6 | 4,6 | | | 3,4 | 0,8 | | | 35,2 | | | | | | 0,6 | | 5,8 | | | | 0,2 | 3,8 | | 58 |
| Demer Helen | G/100m | 0,12 | 11,58 | 7,36 | 5,4 | 0,88 | | | | 3,3 | | | 5,74 | 0,18 | 64,1 | 236,12 | | 52,82 | | | | | 15,02 | | 402,62 |
| Monding Veijbe | N/100m | 0,2 | 22 | 4,6 | 1,6 | 1,8 | | | | 15,4 | | | 0,4 | 1 | 7,6 | 1,6 | | 13,6 | | | | | 0,4 | | 70,2 |
| Demer, Scherpenheuvel | G/100m | 2,9,82 | 2,68 | 1,24 | 16,62 | 0,92 | | | | 0,44 | | | 6,44 | 0,08 | 241,34 | 934,28 | 0,06 | 116,68 | | | | | 2 | | 1352,6 |
| Zichem | N/100m | 0,6 | 2 | 2,4 | 1,6 | 0,6 | | | | 2,2 | | | 0,4 | 0,4 | 24,6 | 4,2 | 0,4 | 20,2 | | | | | 0,2 | | 59,8 |
| Aan de molen | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Demer, Scherpenheuvel | G/100m | | | | 0,82 | 24,48 | | | 0,84 | 0,24 | 35,88 | 2,92 | | | 148,4 | 616,3 | | 36,96 | 1,4 | | | 0,22 | 5,96 | | 874,42 |
| Zichem | N/100m | | | | 0,2 | 1 | | | 0,2 | 1 | 0,2 | 0,2 | | | 3,2 | 2,8 | | 5,6 | 0,2 | | | 0,2 | 0,8 | | 15,6 |
| Testelt molen | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| Demer, Aanschot | G/100m | 71,26 | | | 0,12 | 4,36 | | | | 0,38 | 984 | | | | 222,04 | 370,58 | 0,1 | 0,88 | 3,98 | 0,02 | | 0,02 | 9,4 | | 1667,14 |
| Bommeljaar | N/100m | 1,2 | | | 1,8 | 0,8 | | | | 2,2 | 0,2 | | | | 2,6 | 1 | 0,2 | 0,4 | 0,4 | 0,2 | | 0,2 | 1,8 | | 13 |
| Demer, Rotbeiaar | G/100m | 19,5 | 0,04 | | | | 2,44 | 0,16 | | | | | | | 14,44 | 311,94 | 0,9 | 1,44 | | | | | 12,28 | | 366,64 |
| Voor monding Winge | N/100m | 0,8 | 0,2 | | | | 3 | 0,2 | | | | 0,2 | | | 1,4 | 2,6 | 0,4 | 1,2 | | | | 0,8 | | | 11 |